FOR OFFICIAL USE

F

KU	ES

Comharraidhean Uile

1260/407

TEISTEANAIS NÀISEANTA 2010

DIARDAOIN, 6 CÈITEAN
9.00 M – 10.05 M

CRUINNEÒLAS
AN ÌRE CHOITCHEANN
Bun Ìre

Lìon na bogsaichean seo agus leugh na tha sgrìobhte gu h-ìosal.

Làn ainm sgoile no colaiste

Baile

Ciad ainm(ean)

Sloinneadh

Latha breith
Là Mìos Bliadhna

Àireamh an oileanaich

Àireamh an t-suidheachain

1 Leugh gach ceist gu lèir 's gu faiceallach mus freagair thu i.

2 Sgrìobh anns na rumannan ullaichte.

3 Far am bi bogsaichean mar seo ☐ ullaichte, cuir diog ✓ sa bhogsa ri taobh na freagairt a tha nad bheachd-sa ceart.

4 Feuch na ceistean uile.

5 Na leig seachad a' chùis a' chiad uair a thig stad ort: is dòcha gum bi thu comasach air ceistean a fhreagairt nas fhaide air adhart.

6 Gheibhear tuilleadh pàipeir bhon Fhreiceadan, ma tha feum air.

7 Mus fàg thu rùm na deuchainne feumaidh tu an leabhar seo a thoirt don Fhreiceadan. Mur dèan thu seo, tha thu ann an cunnart na comharraidhean gu lèir airson a' phàipeir seo a chall.

SQA ©

Ceist 1

Diagram Q1A

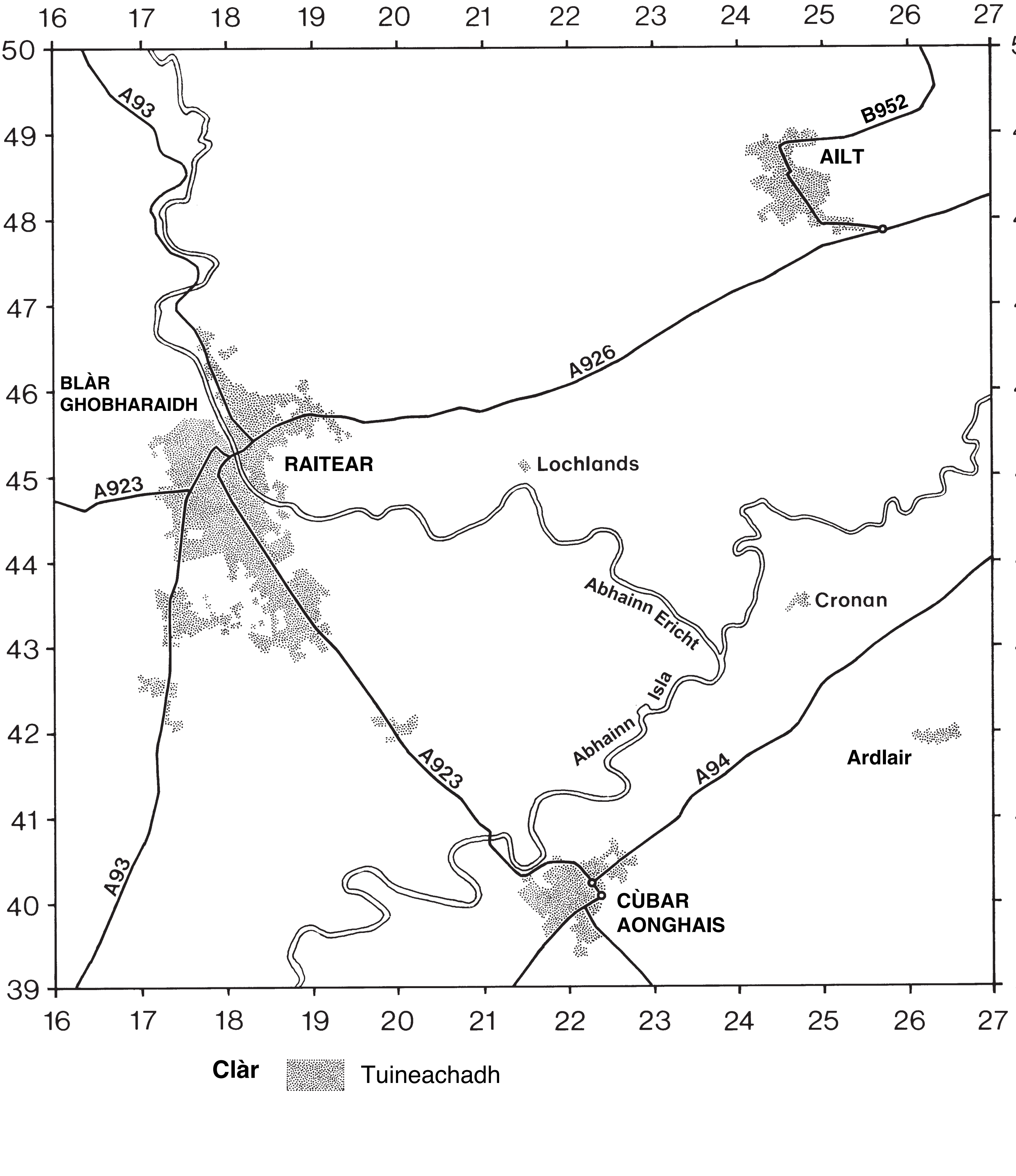

Comharraidhean

Ceist 1 (a' leantainn)

Tha a' cheist seo a' buntainn ris an Earrainn—Mhapa Tomhas Riaghaltais (Àir 1784/53) de cheàrnaidh Blàr Ghobharaidh agus Diagram Q1A air *Duilleag a dhà*.

(*a*) Maids na h-àitichean anns a' chlàr ris an seòrsa tuineachadh a tha ceart gu h-ìosal.

Clachan Baile Baile Mòr

Ainm Àite	*Seòrsa tuineachadh*
Blàr Ghobharaidh/Raitear	
Cronan (2443)	
Ardlair (2641)	

2

(*b*) Seall air cèarnagan-clèithe 2045 agus 2145.

Thoir **dà** phios fiosrachaidh bhon mhapa a tha sealltainn gu robh daoine a' fuireach an seo bho chionn fhada.

1 ______

2 ______ **2**

(*c*) Ainmich **dà** sheirbheis a tha ri fhaighinn ann am Blàr Ghobharaidh/Raitear.

Seirbheis 1 ______

Seirbheis 2 ______ **2**

(*d*) Maids na comharraidhean-clèithe a leanas ris na feartan fiosaigeach a tha ceart anns a' chlàr gu h-ìosal.

2443 2246 1646

Feart Fiosaigeach	*Comharradh-clèithe*
Gleann le taobhan càs	
Talamh le leothaid sèimh	
Talamh còmhnard	

2

Comharraidhean

Ceist 1 (a' leantainn)

(*e*) Tha tèarmann-nàdar ann an ceàrnag-clèithe 1842 agus 1942.

Thoir **trì** buannachdan den làrach seo airson tèarmann-nàdar.

Buannachd 1 ______________________________

Buannachd 2 ______________________________

Buannachd 3 ______________________________ **3**

(*f*) Seall air Lochlands ann an ceàrnag-clèithe 2145.

An e deagh làrach a tha seo airson tuathanas?

Cuir diog (✓) ri do roghainn.

'S e ☐ Chan e ☐

Thoir seachad **dà** adhbhar airson do roghainn.

Adhbhar 1 ______________________________

Adhbhar 2 ______________________________ **2**

(*g*) Tha Ailt ann an ceàrnag-clèithe 2448.

Ainmich **trì** feartan turasachd a tha ri fhaighinn ann an Ailt agus anns an sgìre mu thimcheal.

1 ______________________________

2 ______________________________

3 ______________________________ **3**

(*h*) Maids na comharraidhean-clèithe ris na feartan aibhne cheart anns a' chlàr gu h-ìosal.

2544 1839 2241

Feart aibhne	*Comharradh-clèithe*
Lùb aibhne mhòr	
Lochan cruthaich air raoin-tuile rèidh	
Far an coinnich dà abhainn	

2

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 1 (a' leantainn)

(*i*) Às na dòighean cruinneachaidh a leanas, tagh an **dà** dhòigh a dh' fhaodadh sgoilearan a chleachdadh airson fiosrachadh a chruinneachadh mu feartan **fiosagach** Abhainn Isla?

Cuir diog (✓) ri do roghainn.

Tomhas astar na h-aibhne	☐
Cunntas àireamh dhrochaidean	☐
Dealbhadh lùb aibhne	☐
Cunntas àireamh bhàtaichean air an abhainn	☐

2

[Tionndaidh an duilleag

Comharraidhean

Ceist 2

Diagram Q2A: Clàr-Sìde airson Cardiff, RA

		Teothachd as àirde	Teothachd as ìsle	Faicsinneachd
Dihaoine		7 ° C	2 ° C	dona
Disathairne	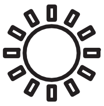	10 ° C	7 ° C	math

(*a*) Seall air Diagram Q2A.

Thoir cunntas air na h-atharrachaidhean a thàinig air an t-sìde ann an Cardiff bho Dhihaoine gu Disathairne.

____

____

____

____ **3**

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 2 (a' leantainn)

Diagram Fiosa Q2B: Àirde na Gaoithe san Dùbhlachd 2008

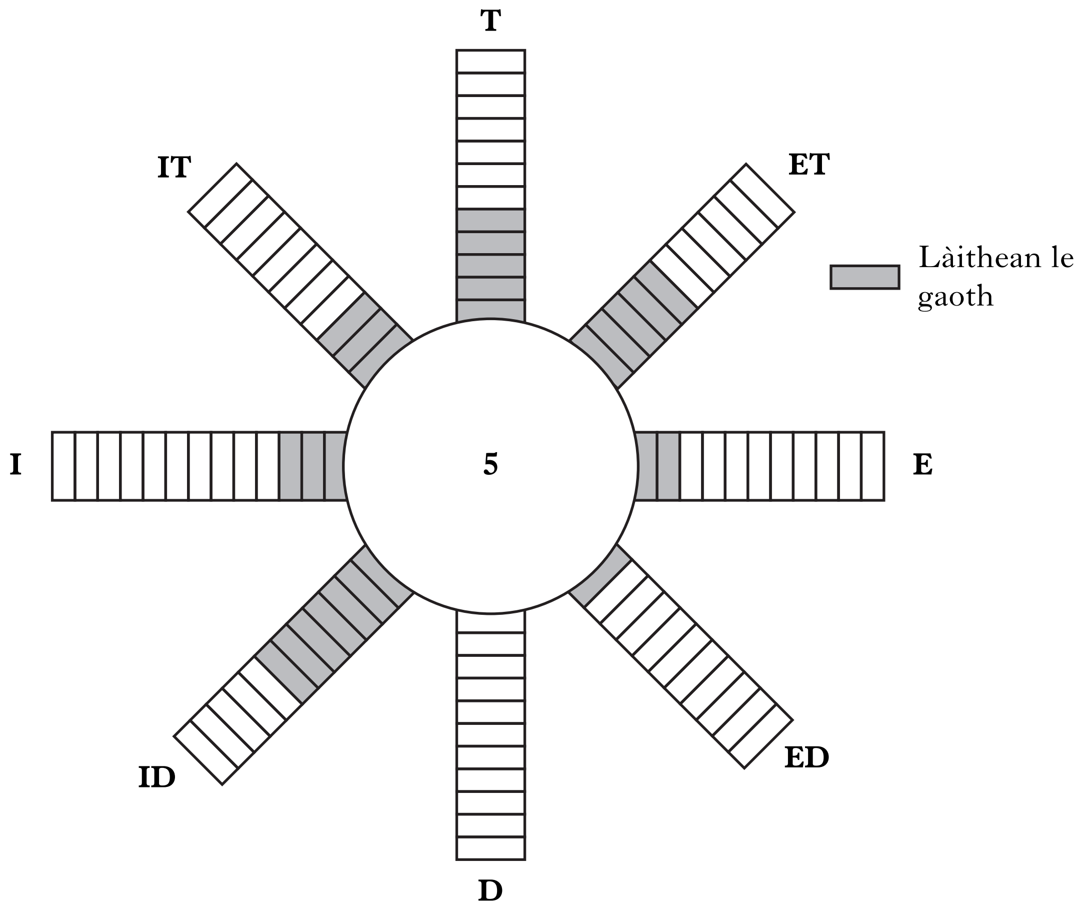

(*b*) Seall air Diagram Q2B.

Tagh an **dà** aithris gu h-ìosal a tha ceart.

Cuir diog (✓) ri do roghainn.

Bha còig làithean socair ann. ☐

Shèid a' ghaoth na bu trice bho dheas. ☐

Shèid a' ghaoth bhon iar air còig làithean. ☐

Shèid a' ghaoth bhon iar-dheas na bu trice na bhon ear-dheas. ☐ **2**

[Tionndaidh an duilleag

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 3

Diagram Q3A: Graf Gnàth-Shìde Fàsach Theth

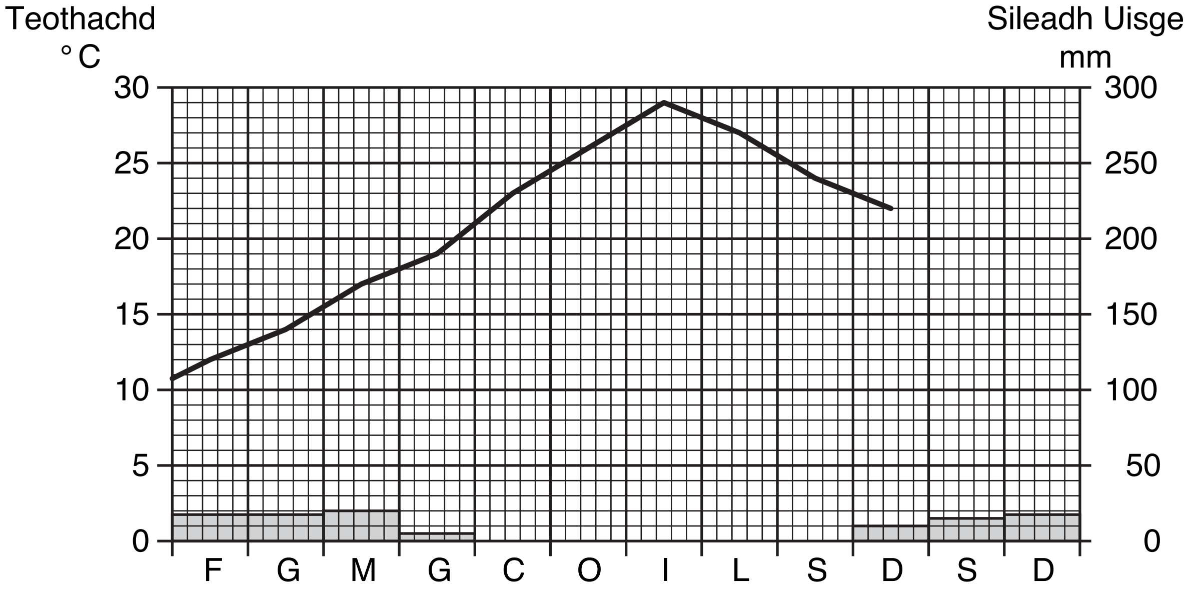

Diagram Q3B: Fiosrachadh Gnàth-Shìde Fàsach Theth

Mìos	F	G	M	G	C	O	I	L	S	D	S	D
Teothachd (°C)	12	14	17	19	23	26	29	27	24	22	18	16
Sileadh Uisge (mm)	19	19	20	6	0	0	0	0	0	10	17	18

(*a*) Cleachd am fiosrachadh ann an Diagram Q3B airson crìoch a chur air a' ghraf **teothachd** gu h-àrd airson An t-Samhain agus An Dùbhlachd. **2**

Dèan cinnteach gun do chuir thu crìoch air pàirt (*a*) gu h-àrd mus toisich thu air pàirt (*b*).

(*b*) Tagh an **dà** aithris a tha **fìor** mu gnàth-shìde an fhàsaich theth seo.

Cuir diog (✓) ri do roghainn.

Tha an t-uisge os cionn 50 mm gach mìos. ☐

Tha an t-sìde nas fliuiche san Dùbhlachd na san Iuchar. ☐

Is e 3 °C an teothachd as lugha. ☐

Is e 29 °C an teothachd as àirde. ☐ **2**

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 4

Diagram Q4: Leasachaidhean 's na Coilltean-Uisge

Rathaidean Ùra

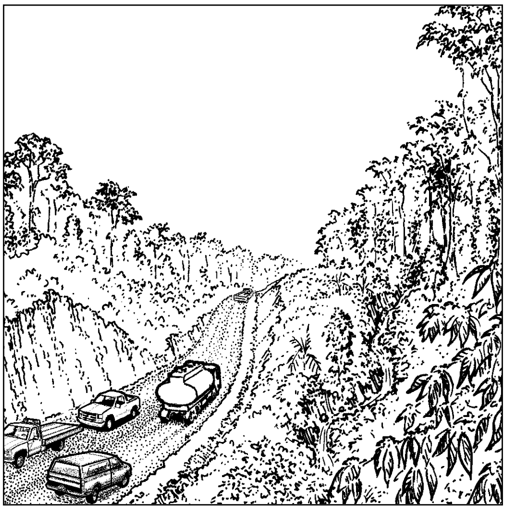

Mèinneadh

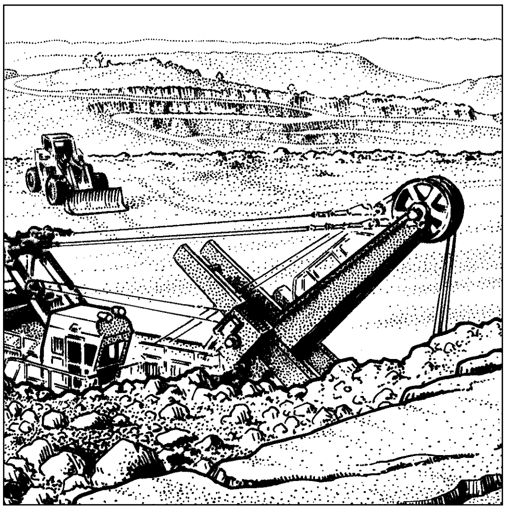

Seall air Diagram Q4.

Thoir cunntas air na buaidhean a th' aig na leasachaidhean seo air an àrainneachd.

____

____

____

____ **3**

[Tionndaidh an duilleag

NA SGRÌOBH ANNS NA CUILBH SEO

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 5

Diagram Q5: Seann Làrach Tuineachaidh

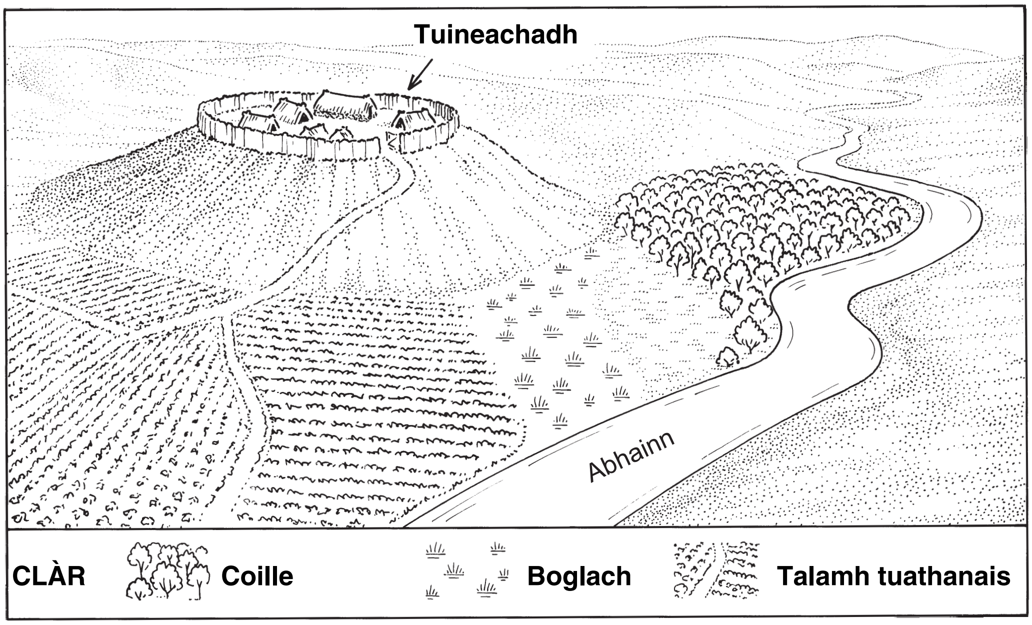

Seall air Diagram Q5.

(*a*) Tagh an **dà** chunntas a tha fìor mun làraich seo?

Cuir diog (✓) ann an **dà** bhogsa.

Deagh àite dìon ☐

Fasgadh bho ghaoth làidir ☐

Faisg air stuth togail agus connadh ☐

Furasta faighinn ann ☐ **2**

(*b*) Tagh an **dà** chunntas às na leanas a tha nan deagh feartan-suidheachaidh airson tuineachadh ùr.

Cuir diog (✓) ann an **dà** bhogsa.

Air bruthach cas ☐

Air talamh còmhnard ☐

Faisg air rathad agus rèilean ☐

Air boglach ☐ **2**

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 6

Diagram Q6: Tuathanas Whitehope, Siorrachd nam Pùballan

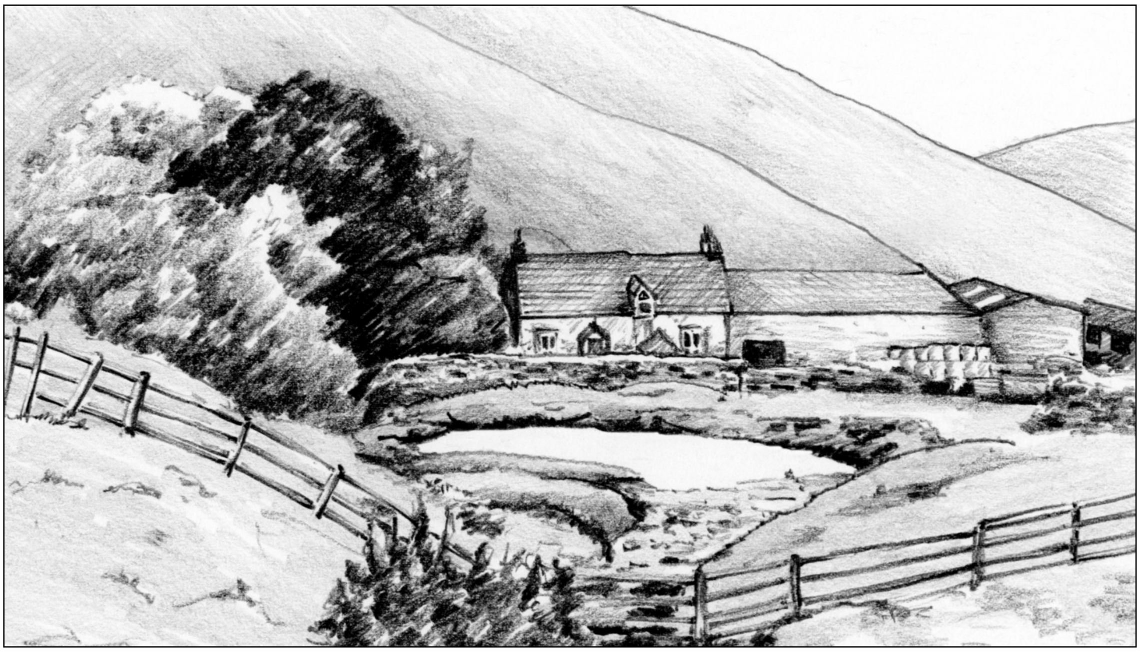

Seall air Diagram Q6.

Thoir cunntas air na duilgheadasan a bhiodh aig tuathanaich chaorach ann am beanntan Alba mar ann an Tuathanas Whitehope.

2

[Tionndaidh an duilleag

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 7

Diagram Q7: Ionad Gnìomhachais Wrexham

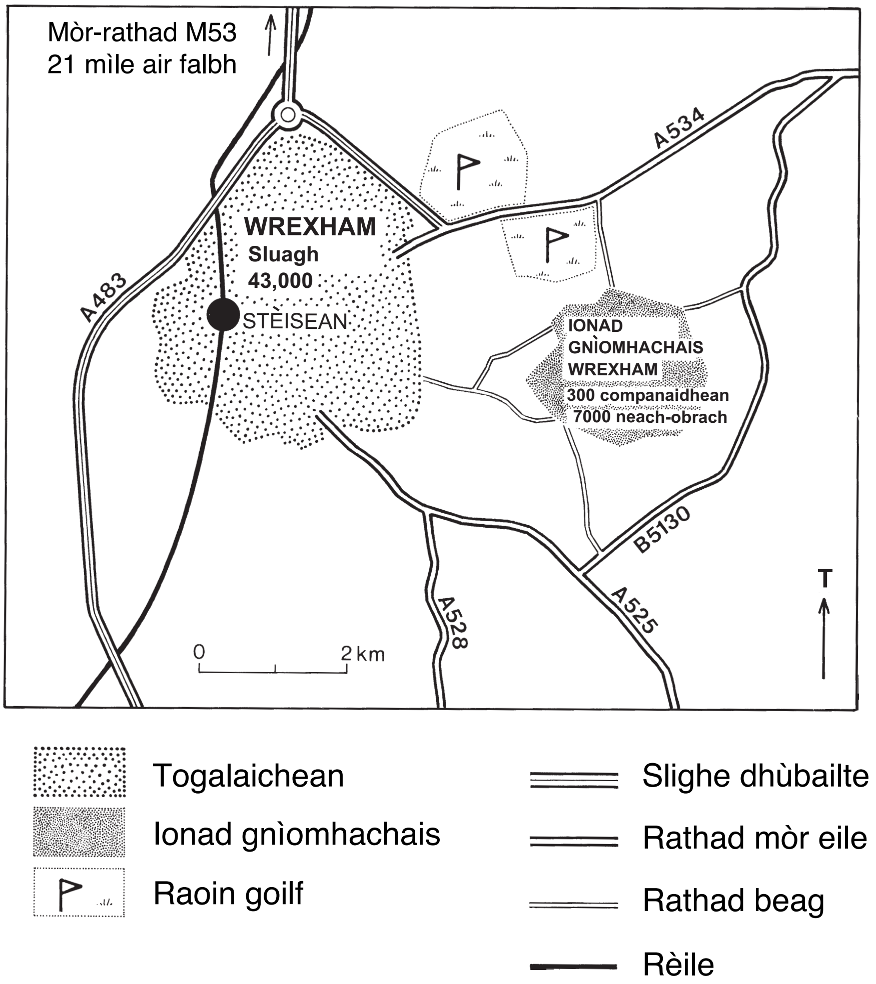

Seall air suidheachaidh Ionad Gnìomhachais Wrexham air Diagram Q7.

(*a*) Thoir **dà** bhuannachd den t-suidheachadh seo. **2**

(*b*) Thoir **dà** eas-bhuannachd den t-suidheachadh seo. **2**

Ceist 8

Diagram Q8: Leasachadh Làrach Mèinn Guail Pholl Camaid

Mèinn Pholl Camaid

Roimh

Raon Goilf Pholl Camaid

An dèidh

Seall air Diagram Q8.

Tha dà raon goilf as ùr far am b'abhaist mèinn guail Pholl Camaid a bhith.

Dè na **buannachdan** a th' aig an leasachadh seo air an àite mu thimcheall Poll Camaid?

3

[Tionndaidh an duilleag

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 9

Diagram Q9: Dùmhlachd-Sluaigh an t-Saoghail

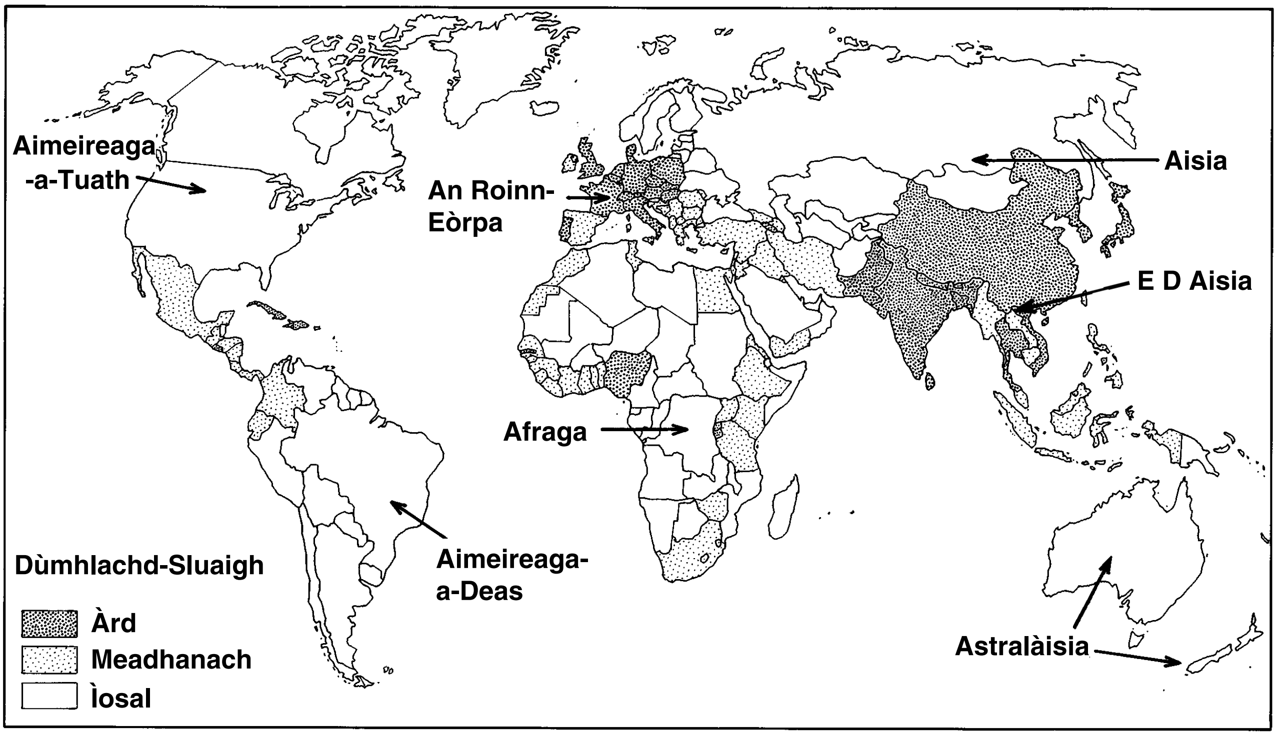

Seall air Diagram Q9.

Tagh an **dà** aithris a tha fìor às na leanas.

Cuir diog (✓) ri do roghainn.

Tha dùmhlachd sluaigh ìosal ann an Aimeireaga-a-Tuath. ☐

Tha dùmhlachd sluaigh àrd ann an Astralàisia. ☐

Tha dùmhlachd sluaigh àrd ann an E D Aisia. ☐

Tha dùmhlachd sluaigh ìosal anns an Roinn-Eòrpa. ☐

2

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 10

(*a*) Tha iomadh duine air imrich às a' Phòlainn gu ruige Breatainn.

Thoir seachad **dà** adhbhar airson seo.

2

Diagram Q10: Dàta Sluaigh Dùthaich

Bliadhna	*Sluagh ann am milleanan*
1975	12
1985	20
1995	28
2005	34

(*b*) Tagh **dà** dhòigh obrach a ghabhadh cleachdadh airson am fiosrachadh ann an Diagram Q10 a nochdadh.

Cuir diog (✓) ri do roghainn.

Clàr-ruith ☐

Graf bann ☐

Graf cearcaill ☐

Graf loidhne ☐

2

[Tionndaidh an duilleag

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 11

Diagram Q11: Teachd a-steach agus Às-bhathar de Dhùthchannan Taghte

Buidheann A		
Dùthaich	*Teachd a-steach $SA an urra*	*Prìomh Às-bhathar*
Na Stàitean Aonaichte	26,980	Innealan, ceimigean
An-Eadailt	19,020	Innealan, aodach
Breatainn	18,700	Innealan, ceimigean
Buidheann B		
Dùthaich	*Teachd a-steach $SA an urra*	*Prìomh Às-bhathar*
An Eiphit	790	Òla, measan, glasraich
Ghana	390	Còco, alùmanum, fiodh
Ceinia	280	Cofaidh, Tì, flùraichean

Seall air a diagram gu h-àrd**.**

(*a*) Innis ciamar a dh'aithnicheas tu gur e dùthchannan **leasaichte** a th' ann am Buidheann A.

____

____

____ **2**

(*b*) Innis ciamar a dh'aithnicheas tu gur e dùthchannan **fo leasachadh** a th' ann am Buidheann B.

____

____

____ **2**

Comharraidhean

Ceist 12

Diagram Q12: Cobhair Cheangailte air a thoirt do Sierra Leone, Afraga

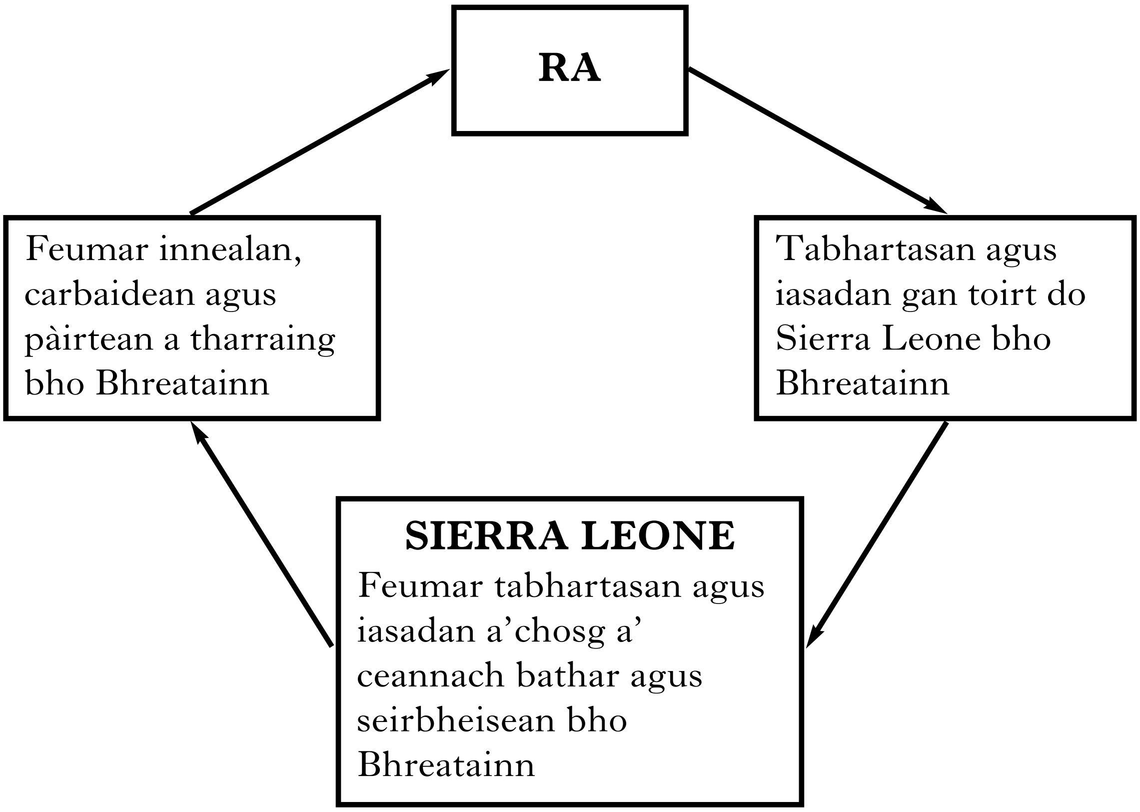

Seall air Diagram Q12 gu h-àrd.

Tha cobhair cheangailte ga thoirt do dhùthchannan le cumha.

Sgrìobh sìos **aon** bhuannachd agus **aon** eas-bhuannachd de **Chobhair Cheangailte** do Sierra Leone.

Buannachd ____

____

Eas-Bhuannachd ____

____ **2**

[Tionndaidh an duilleag

KU	ES

Comharraidhean

Ceist 13

Diagram Q13: Eisimpleirean de Chobhair do Dhùthaich fo Leasachadh

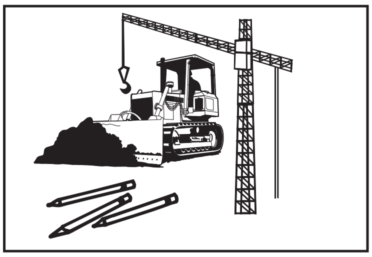

Cobhair Innealan

Eòlaiche Tuathanachas

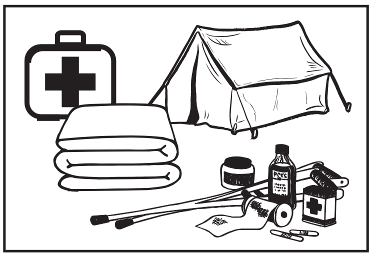

Cobhair Èiginn

Seall air Diagram Q13 gu h-àrd.

Mìnich ciamar a tha gach seòrsa cobhair a' toirt cuideachadh do dhùthaich fo leasachadh.

Cobhair Innealan ____

____

Eòlaiche Tuathanachas ____

____

Cobhair Èiginn ____

____ **3**

[*CRÌOCH A PHÀIPEIR*]

[DUILLEAG FHALAMH]

[DUILLEAG FHALAMH]